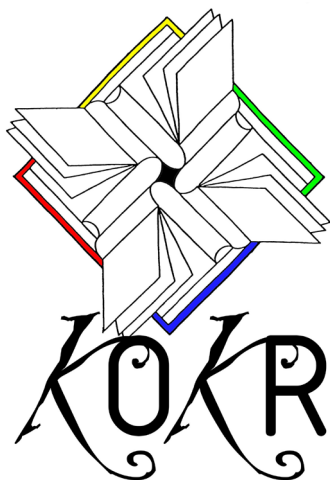

NAKUP KNJIŽNIČNEGA GRADIVA
LETNI NAČRT 2023

NAKUP KNJIŽNIČNEGA GRADIVA ZA LETO 2023

Oddelek za nabavo in obdelavo

1 Dopolnjevanje in obdelava knjižničnega gradiva

Koroška osrednja knjižnica je kot splošna knjižnica namenjena najširšemu krogu uporabnikov in zagotavlja dostopnost do knjižničnega gradiva vsakomur.

Namenjena je vsem starostnim obdobjem, proaktivno se odziva na potrebe in interese v lokalni skupnosti ter odraža raznolikost lokalne skupnosti. Knjižnično gradivo uravnoteženo predstavlja različna vrednotna stališča in poglede na svet. Izbor gradiva je strokovna odločitev, ki temelji na ustreznih virih, presoji, znanju in izkušnjah.

Nabava knjižničnega gradiva poteka v skladu s priporočili in merili, ki urejajo pogoje za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe: Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice za obdobje 2018–2028, Zakon o obveznem izvodu publikacij ZOIPub (UL RS 69/2006), Pravilnik o osrednjih območnih knjižnicah (UL RS 88-4079/2003), Pravilnik o hranjenju, uporabi in izločanju obveznih izvodov publikacij, Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (UL RS 73/2013) in Pravilnik o izločanju in odpisu knjižničnega gradiva.

Hkrati nabava knjižničnega gradiva poteka v skladu s strokovnimi priporočili bibliotekarske stroke in na osnovi Dokumenta upravljanja knjižnične zbirke. Knjižnično gradivo nabavljamo za osrednjo in vse krajevne knjižnice v knjižnični mreži. Izposojevališča pa oskrbujemo z gradivom iz premične zbirke. Z rednimi analizami spremljamo ustreznost nabave in sproti uravnavamo ugotovljena neskladja med planom in realizacijo.

Pri oblikovanju knjižnične zbirke upoštevamo kulturne, izobraževalne, raziskovalne, informacijske, socialne in druge potrebe okolja, v katerem knjižnica deluje. Upoštevamo tudi vlogo knjižnice kot regijskega informacijskega in kulturnega centra, brezplačno medknjižnično izposajo in možnosti oddaljenega dostopa do informacij.

Pri dopolnjevanju knjižnične zbirke:

- spremljamo in ugotavljamo potrebe potencialnih uporabnikov in njihovih pričakovanj glede storitev knjižnice in njene zbirke;
- vrednotimo zbirko glede na pogostost uporabe;
- v povezavi z izposajo in informacijsko službo, ki spremljata potrebe uporabnikov sproti pridobivamo deficitarne naslove in dopolnjujemo posamezna tematska področja;
- izvajamo nabavno politiko, ki je v podporo storitvam za ciljne skupine uporabnikov (uporabniki s posebnimi potrebami in ranljive skupine);
- realiziramo ustrezen izbor konvencionalnega, tiskanega gradiva ter e-gradiv;
- načrtno dopolnjujemo zbirko domoznanskega gradiva;
- načrtno dopolnjujemo zbirko Stripoteka;
- načrtno dopolnjujemo zbirko Berem zlahka.

Financiranje nakupa je zakonsko urejeno in zavezuje naslednje financirje: Ministrstvo za kulturo (MZK) z neposrednim pozivom za sofinanciranje in občine ustanoviteljice.

Letni prirast knjižničnega gradiva plega nakupa dopolnjujemo še z obveznim izvodom (povečanim izborom gradiva), darovi in zamenjavami.

Pridobljeno gradivo je strokovno obdelano, vsebinsko in formalno v sistemu COBISS.

1.1 Načrtovani obseg prirasta knjižničnega gradiva

Knjižnična zbirka je osnovno orodje s katerim knjižnica izvaja svoje poslanstvo.

Prirast gradiva je odvisna od števila prebivalcev (24.520, SURS, 1. 7. 2022, za Občine Ravne, Prevalje, Mežica, Črna), povprečne cene knjige, finančnih sredstev za nakup gradiva (občine ustanoviteljice, ministrstvo), obveznega izvoda in darov.

V knjižnici kupujemo različno število izvodov knjižničnega gradiva, odvisno od interesa in potreb uporabnikov, ostalih kriterijev za izbor gradiva, ter razpoložljivih finančnih sredstev. Glavnina nabavljenega gradiva je namenjena izposoji na dom, izbor naslovov je širok in namenjen različnim profilom uporabnikov na vseh nivojih, gradivo je na različnih fizičnih nosilcih.

Knjižnica v letu 2023 načrtuje prirast v višini 6.200 enot:

	MZK	OBČINE	DRUGO	SKUPAJ
Nakup	1.000	2.200	-	3.200
Obvezni izvod	-	-	2.500	2.500
Dar	-	-	500	500
SKUPAJ	1.000	2.200	3.000	6.200

Pri lociranju gradiva v mreži knjižnice upoštevamo naslednje kriterije:

- delež finančnih sredstev, zagotovljenih za nakup gradiva (MZK, občine, lastna sredstva);
- delež prebivalstva in uporabnikov knjižnice;
- dostopnost knjižničnega gradiva in informacij najširšemu krogu prebivalcev;
- osrednja knjižnica kot kulturno, izobraževalno in informacijsko središče;
- dopolnjevanje domoznanske in posebnih zbirk, Stripoteke in Berem zlahka;
- kvaliteta zbirke v posamezni krajevni knjižnici (upoštevajoč standarde za sestavo zbirke);
- prostorski pogoji posamezne krajevne knjižnice;
- potrebe uporabnikov.

1.1.1 Načrtovan obseg nakupa knjižničnega gradiva

Nakup je najpomembnejši vir pridobivanja gradiva, saj je edini s katerim priteka samo želeno gradivo. Nabavna služba knjižnice (oddelek za nabavo in obdelavo gradiva) spremlja knjižni trg in se odziva na novosti za potrebe knjižnice, skrbi za učinkovito, gospodarno in transparentno porabo finančnih sredstev za nakup gradiva v okviru letnega programa in finančnega načrta knjižnice.

Koroška osrednja knjižnica dopolnjuje knjižnično gradivo z nakupom iz sredstev:

- Ministrstva za kulturo (MZK) z neposrednim pozivom za sofinanciranje nakupa knjižničnega gradiva v splošnih knjižnicah,
- Občine Ravne na Koroškem,
- Občine Prevalje,
- Občine Mežica,
- Občine Črna na Koroškem in
- lastnimi sredstvi.

V letu 2023 načrtujemo nakup v višini 3.200 enot knjižničnega gradiva, od tega do 95 % monografskih publikacij in do 5 % neknjižnega gradiva.

Na podlagi Strokovnih priporočil bo knjižnica pri izboru gradiva načrtovala prirast, ki bo v knjižnični zbirki zagotavljal 50 % naslovov strokovnega in 50 % naslovov leposlovnega gradiva. Prav tako bo knjižnica pri izboru upoštevala potrebe gradiva za otroke in mladino in zanje načrtuje prirast, ki bo v zbirki za njih zagotavljal 30 % naslovov gradiva in 70 % naslovov gradiva za odrasle.

Omogočali bomo prost dostop do gradiva, izposojajo e-knjig in oddaljeni dostop za uporabo elektronskih baz podatkov.

Pri nakupu knjižničnega gradiva knjižnica upošteva tudi:

- letno evalvacijo obstoječih zbirk in njihovo uporabo;
- strukturo in število prebivalstva;
- velikost knjižnice;
- poslanstvo knjižnice;
- dostopnost naslovov na tržišču;
- informacijske, raziskovalne in kulturne potrebe okolja.

Pri nabavi za osrednjo knjižnico bomo upoštevali funkcijo knjižnice kot osrednjega informacijskega in kulturnega centra. Koroška osrednja knjižnica je tudi osrednja območna knjižnica in izvaja naloge za 4 splošne knjižnice na Koroškem.

Z nakupom želimo zagotavljati kakovosten in uravnotežen izbor gradiva, zato sproti preverjamo ustreznost nakupa oz. zadovoljstvo uporabnikov s knjižnično zbirko tako v osrednji knjižnici kot tudi po organizacijskih enotah knjižnice, potrebe po deficitarnem gradivu, zadovoljstvo ciljnih skupin uporabnikov (slepi in slabovidni, študenti in drugi, vključeni v izobraževanje, brezposelni....), skratka ustreznost zbirke na ugotovljene potrebe in interese okolja. Kupovali bomo zadnje izdaje in tekoče letnice, pri kontinuiranih virih bomo kontrolirali dotok posodobitev, pri elektronskih virih pa aktualnost in uporabnost.

Dodatno nabavljamo gradivo za bralne akcije (Korošci pa bukve beremo, Lahko branje, Beri kul-beri ful, Predšolska bralna značka Petra Nosa).

Načrtujemo nakup informativnega periodičnega tiska. Za informacijske potrebe okolja knjižnica nudi dostop do elektronskih podatkovnih zbirk (Tax-Fin-Lex), za spodbujanje branja zagotavlja zbirko e-knjig Biblos, izbor zvočnih knjig Audibook, v okviru območnih nalog pa ArhivVecera.com in PressReader.

Gradivo bo locirano v osrednji knjižnici, krajevnih knjižnicah in premični zbirki:

Organizacijska enota	načrtovan nakup
Ravne na Koroškem (osrednja knjižnica) in Kotlje	1.990
Črna na Koroškem in Žerjav	330
Mežica	320
Prevalje	560
SKUPAJ	3.200

Knjižnica bo vsa prejeta sredstva Ministrstva za kulturo namenila za nakup kakovostnega knjižničnega gradiva, in sicer izvirne slovenske in kakovostne prevodne literature, humanistike in strokovne literature s katero bo:

- uresničevala kulturne, izobraževalne, informacijske, raziskovalne in socialne potrebe za vse ciljne skupine uporabnikov v okolju svojega delovanja,
- spodbujala, razvijala in širila informacijsko opismenjevanje,
- podpirala vseživljenjsko učenje in kakovostno izrabo prostega časa,
- omogočala izgradnjo urejenih zbirk domoznanskega gradiva za lokalne študije in
- izvajala dejavnosti, ki prispevajo k razvoju pismenosti in bralne kulture, ter dejavnosti za neformalno in formalno izobraževanje, informiranost, osebni ter osebnostni razvoj prebivalcev.

Predvidoma bo obseg nakupa iz sredstev Ministrstva za kulturo znašal 1.000 enot gradiva.

Organizacijska enota	načrtovan nakup
Ravne na Koroškem (osrednja knjižnica) in Kotlje	640
Črna na Koroškem in Žerjav	110
Mežica	100
Prevalje	150
SKUPAJ	1.000

Cilji sofinanciranja nakupa knjižničnega gradiva s strani Ministrstva za kulturo so:

- podpora zagotavljanju splošne dostopnosti kakovostne slovenske založniške produkcije v knjižnični mreži slovenskih splošnih knjižnic,
- izgradnja kakovostnih knjižničnih zbirk, zlasti njihova aktualnost in prilagojenost ugotovljenim potrebam okolja,
- posodabljanje knjižničnih zbirk s knjižnim in neknjižnim gradivom različnih vrst, oblik in dostopnosti, tudi z zagotavljanjem dostopnosti zvočnih in e-knjig v slovenskem jeziku,
- približevanje strokovnim priporočilom o sestavi knjižničnih zbirk in
- približevanje strokovnim priporočilom o obsegu knjižničnih zbirk.

Glede na razpoložljiva sredstva, se bo knjižnica trudila zagotavljati širok in kvaliteten izbor knjižničnega gradiva.

Letni načrt nakupa gradiva 2023 se bo po potrebi prilagajal aktualnim finančnim zmožnostim financerjev. V primeru da financer – katera od občin ali Ministrstvo za kulturo iz različnih razlogov v letu 2023 ne bo zagotavljal predvidenih sredstev za nakup, bomo načrt nakupa knjižničnega gradiva v Koroški osrednji knjižnici za leto 2023 morali prilagajati.

1.1.2 Povečan izbor knjižničnega gradiva – obvezni izvod (območna zbirka)

Koroška osrednja knjižnica kot **osrednja območna knjižnica za Koroško** (Pravilnik o osrednjih območnih knjižnicah, UL RS, št. 88/03) prejema obvezni izvod publikacij (Zakon o obveznem izvodu

publikacij, UL RS, št. 69/06 in 86/09) ter po javnem projektnem razpisu omejena sredstva Ministrstva za kulturo za nakup e-virov (PressReader in arhiv Večera) .

Območna zbirka je namenjena uporabnikom širšega območja z osebno izposajo, brezplačno medknjižnično izposajo in oddaljenim dostopom do informacij.

	ŠT. ENOT
Obvezni izvod	2 .500
E-viri	2

1.1.3 Nakup gradiva za zamejce

Koroška osrednja knjižnica deluje na mejnem območju z Avstrijo, zato posebno pozornost posveča tamkajšnji slovenski manjšini. Za **Slovensko študijsko knjižnico Celovec**, ki je največja knjižnica s slovenskim gradivom v Avstriji in zadovoljuje potrebe slovenskih uporabnikov na celotnem področju Koroške v Avstriji, je v preteklih letih že uspešno izvajala nakup knjižničnega gradiva s sredstvi Ministrstva za kulturo RS.

Z Neposrednim pozivom za sofinanciranje nakupa knjižničnega gradiva v splošnih knjižnicah tudi v letu 2023 načrtujemo sredstva za nakup gradiva za Slovensko študijsko knjižnico v Celovcu.

Namen nakupa je širjenje in ohranjanje slovenske besede med Slovenci v zamejstvu, spodbujanje branja v slovenskem jeziku ter informiranje in izobraževanje v širšem kulturnem prostoru.

Na predlog Slovenske študijske knjižnice v Celovcu je po ugotovitvah neposrednih značilnih in posebnih potreb v okolju največji poudarek na gradivu za otroke in mladino. Nabavlja se tudi nekaj gradiva za odrasle, predvsem za bralno značko Korošci pa bukve beremo.

	ŠT. ENOT
ZAMEJCI	630

1.1.4 Nakup za uporabnike s posebnimi potrebami

V knjižnici se zavedamo, da imajo vsi ljudje pravico do branja in pridobivanja informacij, zato posvečamo posebno skrb ranljivim ciljnim skupinam ter nabavljamo posebno gradivo za slepe in slabovidne, slušno prizadete, dislektike, z motnjami branja in druge.

Knjižnica bo še naprej skrbela za razvoj temeljnih usmeritev, metod, didaktičnih gradiv in spremljajočih orodij za lahko branje v Sloveniji.

Pri tem bo sodelovala z ustreznimi zavodi oz. institucijami. Naš cilj je, uporabnikom s posebnimi potrebami in drugim ranljivim skupinam zagotoviti in čimbolj približati ustrezno gradivo in storitve.

Tovrstno gradivo je v knjižnici postavljeno ločeno in ustrezno označeno, na voljo je tudi elektronska lupa za branje ter več kompletov navadnih lup.

1.1.5 Darovi

Darovi so pomemben način pridobivanja knjižničnega gradiva. Knjižnica od darov v zbirko uvršča predvsem tiste naslove, ki jih sama nima. Z darovi dopolnjujemo tudi domoznansko zbirko, v splošni zbirki pa manjkajoče naslove, ali pa jih uporabimo za zamenjavo izgubljenih ali poškodovanih izvodov. Knjižnica ureja politiko uvrščanja darov v zbirko s posebno izjavo, ki jo uporabniki podpišejo, ko gradivo darujejo. Darovano gradivo tako postane last knjižnice in lahko z njim samostojno razpolaga. Knjižnica si tako zagotovi pravico, da se samostojno odloča, ali bo darovano gradivo vključila v zbirko ali ne. Darove, ki jih knjižnica ne uvrsti v zbirko, lahko podari ali po simbolični ceni proda v bukvarni. Predvidevamo, da bomo v zbirko vključili okoli 500 enot darovanega gradiva.

	ŠT. ENOT
DAR	500

2. Izločanje, odpis in usmerjanje izločenega knjižničnega gradiva

Izločanje in odpis knjižničnega gradiva predstavlja pomemben element za izgradnjo kakovostne in učinkovite knjižnične zbirke. Uspešnost izločanja in odpisa se meri z aktualnostjo zbirke, z obratom zbirke, pa tudi z zunanjim videzom gradiva. Prav aktualnost zbirke je poleg izbora gradiva, ki ga uvrščamo v zbirko, zelo odvisna od izločanja in odpisovanja gradiva.

Na podlagi Navodil za izločanje in odpis knjižničnega gradiva, Pravilnika o izločanju in odpisu knjižničnega gradiva in Pravilnika o hranjenju, uporabi in izločanju obveznih publikacij, izločamo uničeno, poškodovano, umazano gradivo, gradivo v slabem stanju, izgubljeno, zastarelo in neaktualno gradivo. Po potrebi bo nekatero gradivo preusmerjeno tudi v druge krajevne knjižnice v mreži. Načrtujemo odpis 5.000 enot različnega knjižničnega gradiva.

Gradivo, ki ga izločimo iz zbirke, mora knjižnica praviloma ponuditi Narodni in univerzitetni knjižnici (Slovenika), drugim knjižnicam, nato pa jih lahko podari komurkoli ali po simbolični ceni proda v bukvarni.

	ŠT. ENOT
IZLOČENO	5.000

Pripravila:

Lea Vavkan

Oddelek za nabavo in obdelavo knjižničnega gradiva